

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Φ. Γάλλ. Σου άπαντώ. "Επεςες μέσα εις κυκλώνα" παραδέρνεις. Μην κυττάζης τόν Παλαμά τι κάνει κι αυτός χάνεται καμμιά φορά. "Έχεις ένα δυό στίχους πετυχημένους αλλά τι το κάνεις το «Στή λάσπη βούρο να στρωθούν κι' άφ' τή τη βρωμιά σκεπάσει». Πάρε άδερφέ άπλούστερα πράματα στην άρχή.

Δ. Σταγν. Πολύ καλή ή μετάφρασις και θά μ'ή με τη σειρά.

Κ. Διον. Είτε με λίρα τόν θέλεις, είτε με σαίτα τόν έρωτα, άς τον νά πάη νά κουρευείται! Στή θεωρία σου πελαγώσαμε. Δεν τόν τιμάς τόν μικρό θεό με το ψυχρότη, "Ερώτω, στράτα και μάτα! Σταμάτα! λοιπόν!

Γ. Π. Πουλ. Πρέπει νά κοπή αυτή ή μανία τού πεζογράφου. Τά είπαμε και άλλοτε. Πρώτα δέ συμβιβάζεται με τόν Ρωμέϊκο χαρακτήρα. "Υστερα πού τελειότης γλώσσης, όμοιομορφία, λαμπικίασμα; "Επρεπε νά περάσουν τρείς αιώνας κοσινίσματος τής Γαλλικής γλώσσης, νά βρεθί ή Μπωντλαίρ και νά τολμήση τό είδος. "Αφ'ήστέ το κατά μέρος όλοι, και μη γράφετε τέτοιαι!

Α. Καραντών. Τό κλωνί μυρτιάς θά ξαναβάλει φυλαράκια. Πρόσεξε τό ρυθμό· δεν μπορεί ν' αλλάξει σε κάθε στίχο. "Επειτα όλοι κλαίτε άδερφέ. Χάρά δεν έχει τούτος ό κόσμος καθόλου; Βέβαια ή λυρική ποιήσις φέρνει πάντα μιά διάθεση μελαγχολίας έλαφράς και έχει νά κάμει με τόν ευγενή συκρατημένο πόνο, δεν είναι όμως κλαυθμός και δδυρμός. Τι διάβολο; "Αρα πένεις. Κι' άρα κρατείς, τραγουδι πρέπει νά πής, όχι κλάμα. Τούτο για όλους. "Η δούλη, λίγος πόνος, μελαγχολία δεν βλάπτουν, αλλά δεν πρέπει κανείς νά τό φωνάζει. "Ηγαίνουν μόνα των και διακριτικά μόλις ξεμυτίζουν από τό τραγουδι, ώστε γίνονται ευχαρίστως δεκτά· βγαίνουν άπ' αυτήν τήν φύσιν τών πραγματικών και όχι από ξεφωνητά.

Α. Χατζοπ. Πρώτον πραγματικά με άπησυχολής (Sic) και δεύτερον για

νά πάρος ένα φιλή έννης άρπαικόν όνειρον
Σε είπα θά στο πάρο με τό ζόρι
και μούπες "Απατάσαι
Μά με μιά γοργόνα άετού
σου τώ κλειμα; Θυμιάσι;

Πώς νά μη θυμάται, άφού τήν έράμψισες άγρίως!

Σ. Κακοδίνην. Τό μελετημάκι καλό. Γύνασες τό τραγουδι σου άκόμα όσο κι' άν είναι ένα τίποτα. Τό τραγουδι άπαιτεί πάντα κάποια άλληλογία ίδεών. Νά μη μένουν ξεκομίστα έντελώς τό λόγια γιατί τότε τείνομεν εις τό: «Απ' τήν Πόλη έρχομαι και στην κορφή κανέλλα!» Με τη μανία, πώς δίδεν τό τραγουδι τώρα τελευταϊάδεν είναι παρά μέλος και μουσική, έχουν πάθει άρλουμποειδίδια και πολλοί από τούς γερούς ποιητάς Φυλαχτήτε οι νέοι!

Χ. Γεράν. Τό τραγουδάκι έρκετά δροσερό. Θέλει χτένισμα λίγο· είναι σά μιά νόστιμη κοπέλλα πρωινή άτημψητή!

Κον Ντενίς. "Η άδυναμία πού λέτε, είναι ή πολυλογία πού πάλι έσείς μόνος τη λέτε. "Η ασφήνεια σε κάθε τι είναι πολύτιμο πράγμα. "Η δυσκολία στην τέχνη αυτό είναι. Νομίζουμε πώς τό εύκόλως έννοούμενα παραλείπονται, αλλά για κείνον πού διαβάζει είναι μαρτύριον. Περιγραφή ακαθορίστου αισθήματος σε τέσσερες σελίδες, έσείς μόνος τό νιώθετε! Πρόκειται όμως και ό άναγνώστης νά συμμεθερί. Καί έδώ είναι ή Τέχνη!

Καραν. "Η "Ακρόπολις έλαβε τήν προσευχή της από τό Ρενάν μιά φορά για πάντα. Μπορείς νά γράψης γιατί έχεις ταλέντο. Νά άποφύγης τά «πνευμάτου», «σύμπάντου». Νά στίχοι:

Και τά χοιτάρια άκόμα πού φυτρώνουν
άνάμεσα στ' ανάκατα λιθάρια
τά χαμομήλια τά φτωχά πού φανερώνουν κτλ.

Νς. Μς. Φίλε κύριε κανείς δεν είπε πώς τό περιοδικό τής Μ.Ε.Ε. είναι για νά γράφουν και όχι για νά μορφώνωνται οι μαθηταί. "Αφού—άν πιστέψω μερικούς δασκάλους—μορφώνονται και αυτοί...

Πρός όλους. "Ολίγο σεβασμό στά μάτια μας τούλάχιστο ζητάμε. Καθαρογράφετε και υπογράφετε όχι κατά τόν Ρωμέϊκον τρόπον.

Factum. "Έχεις στιχουργικήν ευχέρειαν, αλλά τούτο δεν σημαίνει ότι έγινες ποιητής δημοσιεύσιμος. Δουλειά άκόμα!

"Ησην. Καί για λόγου σου τά ίδια.

Χατζ. "Εβένινος μωτίνες απιρουνάτες. "Εβένινος μαντιάς. Αλωνία σου ή μνήμη. "Εκείνον πού σ' έπηρέασε κάψε τον, πετκέ τον άγαπήσέ μου. "Εβένινο σκότος είχε στο μαυλό του και έβέννινη μαγκούρα είχε! Τό είδος αυτό άπαίσιον. Γράφουν έτσι, όσοι δεν έχουν νά γράφουν τίποτε!

Έμ. Μανέθ. και Μιχ. Ράπ. Τό μαρτύριον τής έρεας εξετάσαμε, όπερ λέγεται «συνέντευ», άρπάζον τούς έπιμένονς ποιήσας, τούς ταλαιπωρεί άγρίως και δεν

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΟΥ ΤΑΞΙΔΙ

"Εμπρός! "Ολα είναι έτοιμα· άς σαλπάρουμε. Δέ· ήταν βέβαια τρικινμία και ούτε ε'α συννεφάκι δεν έκοβε τήν καταγάλανη πέρα και πέρα ζωγραφιά πού ξετυλίγονταν και άγκάλιαζε βγαίνοντας και περισεύοντας από κάθε κορνίζα όλον τόν κόσμο· ό τι γνώριζα και δεν γνώριζα. "Ετσι θάναί ό κόσμος! Γιατί νά είναι άλλιώτικος για μιά ψυχή έξη χρονών πού ξεπετιέται μ'όλάνοικτες τις φτεροίγες και ξυγιάζεται ψηλά σάν τόν κορυδαλό, έτοιμη νά πη και τό τραγουδι της με χίλιες τρέλλες χαρούμενη, γελαστή, και ξενόιαστη.

Τι ήμουν; μιά βαρκούλα χωρίς σαβούρα· χωρίς πανί και χωρίς τιμόνι· και όμως ένιωθα κάτι πού μ' άρπαζε άπ' τό χέρι και μούλεγε «Πρέπει· πρέπει νά βγής στ' άνοιχτά και ό,τι γίνη άς γίνη!

Κρυφά κυττάζοντας τρομασμένα δεξιά κι' άριστερά στό μικρό δρομάκι πού μου φαινόταν άπεραντος κι' άτελείωτος κάμπος· σκύβοντας νά ιδώ πού θά βάλλω τό πρώτο μικρό περπατήμά μου έξω άπ' τήν αλλόπορτα· πατώντας δοκιμαστικά για νά ιδώ μ'ήν τάχα ή γής κάτω άπ' τό πόδι μου θά βούλιαζε και θάτρεμε σάν άλλιώτικη τάχα από τή γη πού πατούσα ως τά τώρα μέσα στην αλλη τή μεγάλη τού σπιτιού.

"Από κεί και πέρα χάος κι' άβυσσος πού τά κατόπινε όλα και τά χώνευε, με τράβηξε μ' άρπαξε και με κατάπλε! "Οποιοι θέλει, άς γελάσει με τό παιδιαστικό γράνιμό μου· έγώ ένιωσα εκείνη τήν ήμέρα αυτό τό αίσθημα πού γράφω. Μέσα άπ' τήν αλλόπορτα ήμουν κάτι άλλο διαφορετικό από 'κεινό πούγιναν με μιάς, μόλις μονάχος βρέθηκα στό στενό σοκάκι. Σάν κάτι νά μούλι γε-εβγήκες από κεί;

Πάς: Κάθηκες· Δεν είσαι πιά έσύ. Τού κάκου

τούς άφίνει τήν ελικρίνειαν νά εκδηλώσουν έλεύθερα εκείνο πού αισθάνονται. "Αρχίστε άμφοτέροι από άπλούστερα. Τι έστ'ι συννέτο; Τελειότης στοίχου, ρυθμού, αριθμόν συλλοβών, όμοικαταλήξια μέχρις υπερβολής (βρα και Μαβίλην και Γρυπάρην) τονισμός άπαράβατος εις συλλαβές ώρισμένες και τρέχα γύρευε. "Ολα αυτά δι' ένα άρχέριον δεν είναι ό κατάλληλος στίβος προς γύμνασιν. "Απλά-άπλά τραγουδάκια στην άρχή. Πρέπει νά στρώση πρώτα τό αυτί στόν ήχο και στή μουσική κι' έπειτα έχει ό Θεός!

Ευάγγ. Φρόν. Τών φρονίμων· όλίγα. «Σηκώνομαι εύθύς με βία και πάω όπου άλλου έχω χρεία, και παραιτώ και τά βιβλία χωρίς μεγάλη στενοχωρία». "Αφερίμ! έσύ πέρασες και τήν Φαραωνικήν ποιήσιν. Μην άπελπίσσαι όμως· διότι θά γράψης μιά μέρα.

Τι σημαίνει Γιώργο αισθησιακόν γράμμα; Τό νέον τούτο φρούτο είναι άγουρον διά τήν λογοτεχνία μας. "Ομοίως και δι' σέ. Τό δέσιμο σε διήγημα ή σε ζωηρά είκόνα τούλάχιστον, ένός έπεισοδίου, θέλει τήν τέχνην του και αυτό φιλάτε. "Ιω. Μητρε, "Επειτα μάθετε τή συντομία. Τέτοιου είδους πράγματα, μιά μιάμισυ τό πολύ στήλη κι' όχι περισσότερο, διότι σταυρώνουν τόν κόσμο, έμείς δέ τι νά είπωμεν αίροντες τόν «Σταυρόν» σου! "Η γλώσσα σου όμως πολύ καλή και ζωηρά, καθαρή δημοτική. Δούλεψε τό διήγημα με τέχνη. Δεν μπορούμε νά πούμε λεπτομέρειες. Διάβασε Καρκαβίτσα άφ'ού σ' άρέσουν τά θαλάσσινα! Κάπου, κάποτε, και κάτι διαβάσαμε όμοιο με τό «μιά αυτοκτονία» φιλάτε W. "Αν λοιπόν τό πάρουμε για μετάφρασι θά τό δημοσιεύσωμε. "Οχι όμως και για δικό σου.

Ο ΔΡΑΧΙΝΥΝΤΑΚΤΗ

ΤΟ ΔΙΠΛΟΥΝ ΤΕΥΧΟΣ

Λόγω άσροόωλου τεχνικού καιρύματος, ή δια τήν αροσεχή Κυριακήν όρισθείσα έναρξις εκδόσεως τού διαγού τεύχους άνεβλήθη δια τήν 27ην Φεβρουαρίου. Ούτω, αρώτον διαγούν τεύχος δά είναι τό ύψ' άριθ. 53+54, ό δέ Β' τόμος δά έχει συνμαθηρωδή τήν τεγευταϊαν Κυριακήν τού Μαΐου, και δά waradodh χρυσόδετος ωερί τας άρχας 'Ιουνίου.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΓΕΙΡΕΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΜΜΙΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Καρ. Χατζή

ΗΜΕΡΟΜ. 29-9-28

ΑΡΙΘ. 93585

θά παιδευτής και θά πασχίσης νά ξαναμπής μέσα στό ίδιο παιδάκι πού γύριζε στά δρομάκια τού περβολιού, και ταξίδευε με χόρτινα καραβάκια στό στρογγυλό συντριβάνι.

—Κύτταξε τό σοκάκι πώς τραβά ίσα, πέρα ως εκεί πού κόβεται άπ' τό μαζί σπιτί, με τά καμαρωτά παραθύρια και τή μεγάλη στρογγυλή άμαξόπορτα; "Από κεί και πέρα άλλο μυστήριον. Τράβα! Είδες πώς ή γή δεν βουλιάζει κι' είναι στέγεια· θά σε βαστήξει και θά πηγαίνης και θά πηγαίνης και τελειωμό δέ θάχης!

Καθώς τράβηξα πέρα βρέθηκα εκεί πού τελείωναν τά σπιτία κι' άπλώθηκε με μιάς μπροστά μου όλος ό άνοιχτός όρίζοντας τού κάμπου και τό μάτι μου θαμπαμένο, ζαλισμένο, με κατεβασμένα τά βλέφαρα προσπαθούσε νά πιάσει μέσα τού άτόφια κι' άκέρια τήν πολύχρωμη ζωγραφία. "Ηξερε από χαλκομανίες και χρωματιστές ζωγραφίες. Μά τι ξεθωρες και ξεβαμμένες μου φαινότουσαν τώρα μπροστά στό θαύμα τούτο. Με είχε πάρη από τό χέρι κι' άλλη μιά φορά και με σήκωσαν ψηλά, άγαπημένα χέρια για νά ιδώ. Δεν είχα καταλάβει τίποτα! Τώρα μόνος, δλόμονος ένιωθα και μεθούσα. Πώς βρέθηκα εκεί; Θά ήμουν άστετος γιατί μερικοί πού με είδαν γέλασαν και είπαν...

Θά χάθηκε αυτό τό παιδάκι!

Πού νά ξέρουν οι άνθρωποι ότι δεν είχα χαθή· αλλά ήταν ή μόνη στιγμή, ή πρώτη στιγμή πού είχα βρεθί! Πού είχα βρη ένα δρόμο χωρίς νά ξέρω, ούτε νά ρωτώ πού φτάνει και πού τελειώνει! και πού φέρνει και τι βρίσκει κανείς πηγαίνοντας!

—Πάρτε το αυτό τό παιδάκι. Ξαναφώναζαν πάλι. Μά έγώ, σάν κάτι νά μούλεγε ότι οϊ άνθρωποι είναι καί, ή πηγα κοντά σ' ένα σκύλο πού περνούσε σιμά μου· κι' ούτως με δέχτηκε πρόσχαρα· και τότε άντάμα, συντροφικά τό βάλαμε κι' οι δύο στά πόδια μέσα στα καταπράσινα χωράφια. "Η γή πού τήν πατούσαμε και τήν ανασκαλεύαμε με τά πόδια, καθώς ήταν νοτισμένη ευώδιαζε τήν ώραία και βαθειά μουρουδιά της. Τήν είχα συνθίσει πιά πώς με δέχεται και δεν άνοίγει νά με καταπιή. "Αργότερα μαθαίνει κανείς· τι μιά φορά μονάχα άνοίγει και ξανακλείνει στοργικά για πάντα! Τότε είχε τό χαμογέλιο της· κι' άπάνω της δεχόταν καλόβολη τ' άννάκια τά γαλάρια, πού σκιρτούσαν και κουνουλιδωντανπαίζοντας· τό χόρτο τό πράσινο και θραυερό, τις πέτρες και τ' άγκάθια και τις άνεμόνευς μαζί και τέλος τό γαΐδαρο πού βοσκούσε και γύρισε και με κύτταξε με τά πιό γλυκά μάτια πού γνώρισα ποτέ στη ζωή μου. Τότε γελούσε κι' ό ουρανός και κατάρχουσος ό ήλιος λαμπρόπαιζε σε μιά λανθια νερό, πού έσπιννα κι' είδα τό μικρό μου πρόσωπο στεφανωμένο με τις άχτίδες του κι' ύστερα σιγά-σιγά νά φεύγουν και νά τ' άφίνουν νά χλωμαίνη, νά χλωμαίνη τόσο πολύ, πού φοβήθηκα νά τό βλέπω και τώβραλι στα πόδια!

Δυό άνθρωποι στεκόντουσαν μακριά ό ένας άπ' τόν άλλον, στρέφοντας ό καθένας έναν τροχό ξύλινο και άναμεταξύ τών δυό τροχών έφειγε γυαλιστερή, λαμπροκόπωντας στόν ήλιο κατάχρυση μιά κλωστή μετάξινη. Πήγαυε, πήγαυε· κι' ένφ φαινόταν ότι θά χαθή μακριά και θά γίνη άφαντη. Ξαναγύριζε πάλι από τήν κάτω μεριά κι' έρχόταν πάλι στην άρχή. Κι' αυτό τό γύρισμα γινόταν άτελείωτα, τό ίδιο. "Ο,τι είδα στη φύσι ήταν ώραίο και μαγικό κι' άξέγραστο. Μά, ό,τι μούδειξαν οι δυό μπροστινή της με τό γαγγαναριό τους τό ύπαύτιον, τώρα συλλογίμαι πώς ήταν μιά είκόνα της ζωής κι' ένα σύμβολο τού κόσμου.

—Πιάστε το! Φώναζαν από πίσω τρέχοντας οι κακοί άνθρωποι!

Και μ' έπιασαν και με έπιασαν στο σπιτί μου και μ' έλεισαν πάλι μέσα στους τέσσερους τοίχους της αλλής. Μά τού κάκου! "Εγώ βοσκόμουν πιά έξω! Και ούτε ήταν δυνατόν νά ξαναγύρισω πιά. Τό μόνο ξαναγύρισμα πού γίνεται αιώνα, τό ίδιο κι' άπαράλλατο, είναι της μεταξένιας κλωστής!

ΛΑΥΡΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΡΑΜΑΤΩΝ

Οί ό,τι τον. Β' τεύχ. 164, στήλ. 3η, στίχοι 10-13 πού νά αναγραφώσι ως έξής: «δεν ένόουν άναγινώσκοντες τό Εβανγγέλιον ες τό πρωτότερον κείμενον, ως και τήν Παλαιάν Διαθήκην ες τήν νύσσαν τής έκ τού πρωταύτου μεταφράσεως τών Ο' σοκάτων ν' αναβήν εν πρώτοις εις κάποιον» κ. τ. λ.

Ες στήλ. 164, στήλ. 3η, στίχοι 2-4 (από τού τέλους) γραφένται περί τού μετέπειτα αντιστοιχούν Α. Σημειώντες, δέον νά σημειωθή ότι ούτος καθήκον ες άρχοντικού έλληνομικτού οίκου της "Ηπειρωτικής Μεσογολογίας, έγγραψή δέ, μεταλογισάς όν τού Μηχανιστού, καίον Κε' Αζέτου, «Αιολογιστού» τών "Αθηνών, και "Αγγελικής Στεφανίου, έκατάληψεν τού αλλοτε ύποπτον Αισιανόν Στεφανίου και άδελφής της καίας Στ. Βαλαωρίτου, πρωτόν της Βουλής, ύποπτον και προβαίνον επί στήν ένών.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΟΥΒΑΡΥ

Όταν ένα καλοκαίρι έμεινα εις τὸ Μαρούσι ἐκατοικοῦσα εἰς μίαν ἐπαύλιν τοῦ ἀρχιμουσικοῦ Ἰωσήφ Κασάρη, χανομένην μέσα εἰς ἕνα πυκνό-φυλλον κήπον. Ἐκεῖ εὐρήκα ἐγκατεστημένες δύο ὠραϊότητες γάτες μετὰ τὰ μικρά τους. Οἱ γάτες αὐτές εἶχαν περιεργὸν ἱστορίαν. Ὁ κύριος τῆς ἐπαύλειος εἶχε δοῦν εἰς αὐτὰς τὰ ὀνόματα τῶν δύο εὐνοουμένων τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ΙΕ'. Ἡ μία ὀνομάζετο Πομπιδούρ καὶ ἡ ἄλλη Δουβαρύ. Ἦσαν ἀδελφαί, ἐνθ' αἱ δύο κυρία, ὡς γνωστὸν, ἦσαν ἀπλῶς συνάδελφοι. Ἐτρεφαν μεταξύ των τρυφεροτάτην στοργὴν καὶ δὲν ἐτρωγαν ποτὲ ἢ μία γάτος τὴν ἄλλην, ἐνθ' ὡς γνωστὸν, δταν ἡ Δουβαρύ ἀντικατέστησε τὴν Πομπιδούρ, ἡ δευτέρα εὐρέθηεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταφύγῃ εἰς ἕνα μοναστήριον, ἐνθ' ἡ ἄλλη, ἀπὸ κατελποῦ ποῦ ἦταν, εἶπε μαρκησία καὶ ἐπέβαλλε τὴν γνώμην της εἰς τὸ πάλαι τὸν Βερσαλλίων. Ἡ μαρκησία, ἡ Πομπιδούρ εἶχε ξεπέσει τόσο, ὥστε, δταν ἀπέθανε, αἱ ἐσθμιαὶν πένθημα οἱ καμπάνες τοῦ μοναστηρίου ὅπου εἶχε καταφύγει, τὰς ἤκουσεν ὁ Λουδοβίκος καὶ ἠρώτησε τὴν οὐτίαν. Ἀμα δὲ τοῦ εἶπαν μετὰ δισταγμοῦ, διὰ νὰ μὴ τὸν συγκινήσουν, ὅτι ἀπέθανε ἡ πρώτη τοῦ ἐρωμένου.

Μὰ! ἀπήντησεν, ἔξο'σεν ἀκόμα; περιεργον, δὲν τὸ ἤξευρα!

Οἱ δύο γάτες, ἦσαν ἀνθρωπινότερες ἀπὸ τὰς δύο εὐνοούμενες καὶ ἐμοιοῦσαν τὸ φανί των. Αὐτὸ ἦτο σπουδῆτον, διότι τὸν χειμῶνα, δταν ἔτρεφαν οἱ θερινοὶ κάτοικοι, ἐπρεπε μόνες τὸν νὰ φροντίζωμεν γὰρ τὴν τροφὴν των, πρᾶγμα ὅχι καὶ πολὺ ἐυκόλον. Ὅστε ἐχρηάζετο κάποια χριστιανικὴ αὐταπαρρησία διὰ νὰ μοιράζῃ ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην τὴν ὀλίγην τροφὴν των.

Ὁ σπιτικοκοιτῆς, ὁ ὁποῖος ἔξοισε, διαβάζων παλαιὰ μυθιστορήματα, εἶδε καὶ τὸ ὄνομα τῶν ἐρωμένων τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου. Πραγματικῶς ἡ ὁμοιότης καὶ ἡ χάρις των ἡμποροῦσε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὀνομασίαν. Ὅταν κατὰ τὸν Μάιον ἐγκατεστάθηκα εἰς τὴν ἐπαύλιν αἱ δύο μαρκησία εἶχαν τεκνοποιήσει. Ἀλλὰ τῆς μίας τὰ μικρά, δὲν γνωρίζω πῶς, ἐγάθησαν καὶ διὰ νὰ μὴ ἀποθανῇ τὴν ὄλιγην, ἡ ἄλλη, ἡ ἀδελφὴ της, δὲν ἐδότασε νὰ καταστήσῃ κοινὰ τὰ ἰδικά της. Ἐτοί αἱ δύο γάτες ἔτρεφαν τὰ μικρά μετὰ τὴν αὐτὴν στοργὴν καὶ ἐπαίαν μαζὺ τους χωρὶς τὴν παραμικροτέραν ζήλειαν μετὰ τούς. Ὅταν ἐφηνεν ἡ μία, ἔμενε κοντὰ τοῦς ἡ ἄλλη, διὰ νὰ τὰ προστατεύῃ ἀπὸ τὴν ἀσπαρῆν ἢ ἀπὸ τὰ νύχια τῶν γεροντικῶν γάτων, οἱ ὁποῖοι, ἔξ ἀντιζήλειας ὑποθέτω, πνίγουν, ὡσάντις ἡμποροῦσαν, τὰ ἀρσενικά γατάκια, ἐξαφανίζοντες οἱ ἀλλοὶ προκαταβολικῶς, τοὺς μέλλοντας ἀντεργασίας των. Ἡ οἰκογένεια αὐτὴ ἦταν ἀληθινὰ μακαρία. Τὰ μικρά εἶχαν συνηθίσει εἰς δύο μητέρας καὶ δὲν τὰς ἐξεχώριζαν. Ἐπικρατοῦσε μία ἀρμονία ἀτάρακτη, καὶ δὲν πιστεῖν εἰς ὅλην τὴν δημιουργίαν νὰ ὑπῆρχαν πολλοὶ εὐδαίμονεστοι ἀπὸ τὰ ταπεινά αὐτὰ ὄντα, τὸν ὅπου οὐ αἱ βλεψαὶ περιωρίζοντο μέσα εἰς τὸ σπῆτι, ἢ τὸ πολὺ, ἔως τὰ γειτονικά μαγειρεία. Ἦτο χαρὰ καὶ ἀπόλαυσις νὰ βλέπῃ κανεὶς τὴν οἰκογένειαν αὐτὴν τοῦ Ἀβραάμ. Ἐγὼ, ποῦ δὲν ἔχω πεζοπορικὰς ἐξέεις, παρὰ μόνον περιωρότερον σπῆτι μου, ἤλλα εἰς φιλικὰς σχέσεις μαζὶ τοῦς.

Εἰς τοὺς γάτους τρέφεσθαι ὅσοι τὰ παιδικὰ μου χρόνια μεγάλην συμπάθειαν. Σὲ κάθε περίοδον τῆς ζωῆς πάντα κάποια γάτα ἦταν κοντὰ μου. Ὅταν ἦμουν μαθητὴς, μία κάταστρο, γατοῖλα ὑπὲρξεν ἡ ἀχώριστη συντροφία μου. Ὅταν εἰς σκοτεινὰς πρώτες τοῦ χειμῶνα ἐσηκωνόμουν ἀπὸ τοῦ κρεββάτι γὰρ νὰ ἐπαναλάβω τὰ μαθηματὰ μου, ἡ λευκὴ γατοῖλα εὐρίσκετο στὸ πτωχὸ μου τραπέζιον καὶ συνάδουε τὰς μελέτας μου μετὰ τὸν ὁρμονικὸν της ριν ριν. Τώρα ποῦ ἐμπήκα εἰς τὸ γῆρας διατρέφω πέντε γάτες. Δὲν πιστεύω, ἀπ' ὅλα τὰ πλάσματα τῆς δημιουργίας, νὰ ὑπάρχῃ ἄλλο θελκυτικότερον, φιλαρεσκότερον καὶ ἀειοπρεπέστερον ἀπὸ τὴν γάτα. Ἡ φιλαρεσκία της εἶνε φαινόμενον. Ἡ δὲ ἀειοπρεπεία της ἡμπορεῖ νὰ καταρτίσῃ τὴν ὑπερηφάνειαν ὅπως δῆποτε λαίδης. Μὲ τί δὲν τὴν ἐπρωόκουν ἡ φθοῖς; εὐκαρίαν καὶ εὐλησίαν μοναδικήν, ἐλαφρότητα εἰς τὸ βάδιον καὶ ἀπαλότητα εἰς τὸ πάτημα. Πρὸς ὅσον ἐλαφρὸς ἄνεμος καὶ πατὰ ὅσον νὰ εἶνε τὰ πόδια της ροδόφυλλα. Περὶ μέσα ἀπ' τὰ πλέον λεπτεπίλεπτα ἀντικείμενα γυναικείας τουαλέτας χωρὶς νὰ ριπῇ τίποτα. Εἶνε ἡ προσοποποίησης τῆς ἐλαφρότητας, τῆς προσοχής καὶ τῆς ταχύτητος. Ἐπειτα ἔχει τὴν πλέον περιεργὴν χάρις. Συσπλάννεται εἰς τὰ μαλακότερα προσέφρατα ἀνατολικοῦ διβανιοῦ ὅσον νὰ εἶνε ὀδάλισχ σουλτανικοῦ χαρμενιοῦ καὶ παραφυλάττει ἐμπρός εἰς τὴν τρύπα ποτικιοῦ ὅλην τὴν νύχτα, ὅσον νὰ εἶνε πρόστατον μουσικῆς ἀκουσίως. Τῆς ἀρέσουν τὰ χάδια, ἀλλὰ εἰς τὴν παραμικροτέραν ἐνόχλησιν δείχνει τὰ νύχια της. Ὅλα καὶ ὅλα, ἀλλὰ τὰ τὰ ἀστέια δὲν σηκώνει).

Τὰ γατάκια εἶχαν μεγαλώσει. Ἐπῆρε τὸ καθεὶν αὐτὸ ὄνομα τὸν καὶ ἀναστάσαν τὸ σπῆτι μετὰ τὴν τρέλλειν των. Οἱ μητέρες των εὐνοούμενες ἐπαῖνιν μαζὶ τοῦς. Ἀλλὰ ἔξαρνα ἡ οἰκογένεια κατελήφθη ἀπὸ ἀνησυχίαν. Εἰς τὴν ἐπαύλιν παρουσιάσθησαν ποτικιοί. Δὲν ἄφιναν τίποτε εἰς τὸν κήπον, τίποτε χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίσουν. Ἐξέλεβαν τὰ αὐγά, ἐτρωγαν τὸ τυρὶ τοῦ περιβολίου καὶ ἔκαμαν χίλιες κατεργαίαι. Ἡ ἀνησυχία τῆς οἰκογενείας τοῦ περιβολίου ἦταν μεγάλη, ἀλλὰ μεγαλειότερη ἡ ἀνησυχία τῶν γατιῶν. Ἡ μακαριότης των ἐξηφανίσθη. Ἦρχισαν τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ περιβολίου ἀπὸ τοὺς ἐπιδρομίτας. Πίσταί εἰς τὸ καθήκον τοὺς ἔμεναν ἀγρυπνῆς ἐκεῖ ὅπου εὐνοῦσαν κατὰ προτίμησιν οἱ ποτικιοί. Ὁ περιβολάρχης ὅμως εὐρίσκειν ὅτι οἱ γάτες δὲν ἦσαν ἐπαρκεῖς διὰ τὴν ἐξολοθρευσίαν τοὺς. Χωρὶς νὰ εἰπῇ κανενὸς τίποτε ἔκαμε παρασκευάσματα ἀπὸ στοιγνίνην καὶ τὰ ἐποσπότησεν εἰς τὰ κατὰλληλα μέρη, ἀλλὰ δὲν ἐπάρσαν δὴν ὅσους καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ γατάκια τὸ βοήκη, τῶφαι, κατελήφθη ἀπὸ σπασμοῦ καὶ ἀπέθανε. Θρήνος καὶ κοπετὸς ἤρχισε μεταξύ τῶν μικρῶν κοριτσιῶν ποῦ εὐνοῦσαν εἰς τὸ σπῆτι μας. Τὸ καὶνένο τὸ γατάκι πᾶν ὅσον ἕνα σοφὸ, στολισμένον μετὰ κορδέλλας, παρουσιάσε νεκρὸ ὄλην τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου. Ἀλλὰ ἐνθ' οὗτοι ἐλγαν κυκλωμένον ὅλοι καὶ μετὰ τὰ δάκρυα στὰ μάτια ἔπλεκαν τὸ ἐγκώμιόν του, ἡ μία ἀπ' τῆς μητέρας, ἡ λεπτοκαμωμένη Δουβαρύ ἄρχισε νὰ τρέχῃ καὶ νὰ περιστρέφεται, ὥστε δὲ ἀπὸ λίγο ἔπαιε καὶ αὐτὴ νεκρῇ. Ἐγινε γνωστὸν εἰ ἐπαθὺν τὰ κακόμοια τὰ γατιά. Ἐφαγαν ὅτι προετοιμάσαν ὁ περιβολάρχης γὰρ τοὺς ποτικιοὺς. Τὰ ἄλλα γατιά ἔμειναν κατὰληκτα. Ἡ Πομπιδούρ ἀνοῖξε τὰ μάτια της καὶ ἔβλεπε τὴν νεκρὴν ἀδελφὴν της, ἐνθ' αὐτὴ μικρὰ προσπαθοῦσαν νὰ τὰ χάδια τοὺς νὰ ἐπαναφέρουν εἰς τὴν ζωὴν τὸ ἀδελφάκι τους. Ὅταν μετέφρασαν ἀπὸ ἐκεῖ τὰ πτώματα, ἄρχισε σταρακτικὸς δολυγμός.

Ἡ Πομπιδούρ αἰσθάνθηκα βαθύτητα τὴν στέργον τῆς ἀδελφῆς της. Ἐπειροποιεῖτο τὰ μικρά, ἔτρεχε καὶ ἐπιδόσκει μετὰ αὐτὰ, ἀλλὰ ἤρχονταν καὶ σὲ τιμὴς ποῦ ἐθύριζε μέσα εἰς τὸν περιβόλι, ἀνέβαινε εἰς τὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ, ἐπῆγινον εἰς τὸν σταυλὸν καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ τὴν ἐξήτοδμε μετὰ γοερὰς κραυγὰς, οἱ ὁποῖες ἐπαίοναν ποτὲ τοὺς ἡχοὺς τῆς ἐκείας, ἄλλοτε δὲ τῆς ἀγάτης, τῆς τρυφερότητος, καὶ τοῦ πόνου. Ἐτοί ἔβρισκε μία εὐτυχία, τὴν ὅποιαν ἔβλεπον ἐμπρός μου ἀτάραχτη. Ἀληθεῖα, στὴ ζωὴ τίποτε δὲν μένει αἰώνιον, οὔτε ἡ χαρὰ, οὔτε ἡ λύπη. Ἡ δὲ εὐτυχία φαίνεται ὅτι εἶνε τὸ πῶς λεπτὰ καὶ τὸ πῶς εὐδραστο πρᾶγμα στὸν κόσμον. Οὐδὲ μετὰ τῶν γάτων, ποῦ ἡ εὐτυχία των ἔχει τόσο περιωρισμένη ὄρια, δὲν ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ. Καὶ τί τραγικὴ, ἀλήθεια, συμπτωσις! Ἐκείνη ποῦ εἶχε τὸ ὄνομα τῆς Δουβαρύ, εὐρήκε ὅμοια ὅταν τὴν γαλλίδα μαρκησία ἕνα τραγικὸν θάνατον. Καὶ δὲ εὐρήκε μετὰ ἀπὸ μανιόμενον ὄχλον εἰς τὴν λαμνητόμην, ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει. Ὁ θάνατός της ἦταν ἐπίσης τραγικὸς καὶ διέκοχεν εἰς τὸ Μαρούσι μίαν ὀνειρεμένην εὐτυχίαν, ὅπως εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Δημοκρατίας στὸ Παρίσι, δταν τὴν δυστυχισμένη Δουβαρύ, τὴν ἐπῆγαν δεμένη πᾶνι εἰς τὸ καροτσάκι γὰρ νὰ παραδώσουν τὸ κεφάλι της εἰς τὸν δῆμον.

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΝΙΤΗΣ

ΤΩΡΑ...

Τώρα ποῦ θαμνοῦσα εἶ ἀστέριον
τώρα ποῦ γλῶμαινι τὸ φεγγάρι
τὰ πούλια θ' ἀρχίσουν ταίρια-ταίρια
τὸ παλὸν ἐρωτικὸν τροπάρι.

Κόψε, καθὼς πᾶνει ἡ χαρὰν
πασαλιάς δλάνοστο κλωνάρι
στῆθος μετὰ δαφνοῦλες καὶ βαγί,
ἐρωτικὰς μοσχοβολο κλωνίαι.

Κι' εἶλα μετὰ τῆς πρώτης ἐθώδης
Μέσ' τὸ Μᾶν, τὸ Μᾶν τὸν Ἐρωτάρον.
Κι' ἄκου πῶς τὰ λέγει τὴν καθέρας
τὸ παλὸν ἐρωτικὸν τροπάρι.

Τὸ παλὸν καὶ τὸ ἄσπεστο τροπάρι
στάσαν νὰ σοῦ εἰπῇ στενὴ φορὰ
ποῖν κακὸς ἄγρως μοῦ τὸ πάθος
στ' ἀλαφρὰ τοῦ ἀνίσχυτου φτεροῦ.

ΛΑΥΡΑΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Κως Α. Γ. Κοσμάν. Τὰ αἰτούμενα τρία τεύχη θὰ τὰ λάβῃτε ἀσφαλῶς ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ ἀντιτύπου των. Ἄλλ' ἡ διεθνής σας; Εἰς τὴν ἐπιστολὴν δὲν σημειώσατε τοιαύτην.

Κυριακὴ 6 Φεβρουαρίου 1927

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΧΛΕΥΗ

Προσέχουμε πάντα ἀνάμεσα ἀπὸ χλεύη καὶ ἄν μὲς τὸν πόθον πλῆθον ποτὲς καμμία δὲν πρέπει νὰ προσμένουμε χάρις ἢ πῆλιν τὸν ὀνειρὸν δὲ στερεῖται.

Εἶν' ἄλλες οἱ δικέες μας εὐτυχίες
τὸ γέλιο τοῦ ὀφθαλμοῦ, τοῦ ἤλιου ἢ τοῦ
τὸ φῶς, τὸ ὁδοφῶς ποῦ μὲς πονεῖ
καὶ ποῦ δὲλες μας κραταίει τις καλίες.

Ὅλα τ' ἄλλα, τ' ἀσέμναια, ποῦ οἱ ἄλλοι
δὲν ἔβουν ἐν ὀφθαλμοῖς ἢ ἐν ἔσθῃ,
σ' εἶμας ποῦ τ' ἀγαπᾶμε, δταν πονεῖ
ἀνοῖχον τὴν καρδίαν τοῦς τὴν μεγάλην.

Ἡ χλεύη ἂς μὲς κυκλῶναι τὸν ἀνθρώπον
ἐξοῦσμε καὶ ἂν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶς
τὰ βέλη τοῦς δὲ βόσκουν τὴν καρδίαν
καὶ ὀφθαλμοῖς γὰρ τὸν ἀδικὸν τοῦς κόπον.

ΙΩΝ ΡΟΥΜΠΙΝΗΣ

ΤΟ ΔΑΚΡΥ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Ὁ Ἀγάπη! ἀγάπ' ἀνὰ τὸν ὀφθαλμὸν σου ὡς ὁ ὄρατος
Κρίνα, μὲτ' ἐρωτικὰ φαντάσματα στὸ διάβα.
Μὲ καταγίγες ἔφτασες, μετ' ἀστροπελέκα, μετ' ὅσο
Τὰ κοῦφια στήθια μου ἐκράβην πόνον μνηστικὸν καὶ λάρη.

Ὁ Ἀγάπη! ὅπου καὶ ἂν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς σου
Κι' ἂς εἶσαι χάρις καὶ χάρις, γὰρ τῆς ζωῆς μαυρία,
Καλὸς ἔστιν! Καὶ μοναχὰ, σὰ μὴ σταλῇ δόξα σου,
Τὴν μὲτ' ἐσθλὰς γλῶσσας μὲτ' ἐκείνης τῆς γλῶσσας.

Στὶς ἔρμες, οὐρανὸς τρυφῶν καὶ στὰ βουβὰ ἐρωτικά,
Νὰ πῶ σ' ἀστέριον τὸν καὶν, στὴν αἰγυλίαν, στὴν ἄσπιν.
Ὁ Ἀγάπη! τὸ γλυκύτατον ποῖόν σου ὄλο δὲν τῶναι
Μὰ ὅσο καὶ ἂν πᾶν δὲ μετὰ, καὶ ἂν δὲν ἔσχω μὴ λάρη.

Τὰ κοῦφια στήθια μου ὄλο καίει, καὶ φθιβεῖ ἀνασάτω
Κι' ὄλο πᾶν δὲν ἔσχω. Κι' ὡς ὅσο, ὡς δὲ ἀντικρῶς
Μὲ τὸ ζῶον κροῦσται σου στὴν χεῖρ τεττονέμενον
Μὴ δὲν σπᾶνται μετὰ πᾶν, νὰ πῶ καὶ ἂς μὴ μετῶ.

ΓΙΩΣ Φ. ΕΛΠΙΔΑ

ΑΓΓΛΙΔΕΣ ΠΟΙΗΤΡΙΑΙ

ΣΑΝ ΠΕΘΑΝΟ

Τῆς Christina G. Rossetti.

Σὰ θὰ με βάλουνε στὴν γῆς ἀγαπημένη μου,
δὲν θέλω νὰ μὴ πῇ, λυπηρὰ τραγῶν, δὲν
δὲν θέλω καταρῶσα νὰ με συντρεφεῖται
οὔτε σὲ χῶμα μου ν' ἀνθίσουνε λουλούδια.
Δουλοῦσμένον, κατὰ τὸν χορτὸν φτάνει
στὴν ἐρημίαν μου συντρεφάμεν γὰρ νὰ μὴ κἀνῃ
ἀναπαύειν σὲ στενὸν κρεββάτι μου ἄρως με,
καὶ δὲν, καλὴ θυμῶν με, καὶ ἂν δὲν λησμονῶ με.

Κλειστὰ τὰ μάτια μου, τὸν ἴσον δὲν θὰ βέβαιον,
καὶ δὲ θὰ νύχτω μὲς σὲ χῶμα τὴν ὄρη,
οὔτε θ' ἀκούω τ' ἀηδονίαν τὸ κακόμοιον
νὰ τραγουδᾷ σὺν πονεμένην μὴ ψυχῇ.
Στ' ἀνέστην τὸ φῶς ποῦ θὰ κοιμηθῶμαι,
στὴν ἄλῃ τὴν ζωὴν, ποῦ θὰ σὲ χάσω,
μορεῖ σὺν ὄνειρον γλῶσσά νὰ σὲ θυμῶμαι,
μορεῖ ποῦς, ἔξω, ἀγάπη μου; νὰ σὲ ξεχάσω!

(Ἀπὸ τὸ Ἀγγλικόν)

Δ. Σ. ΗΣ

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ

Καθὼς ἡ συννεφία τοῦ Ταυμέντου
βραβαίνει ἀργὰ καὶ κατεβαίνει ὁλοῦτε
στὴν Σαφῆς τὴν ὁλοδένδρον κοιλιάδα
ἔτσι ἡ Ζωὴ, σκληρὴ καὶ περφομένη,
ἀντάρσας γῆρας σὲ ὅσον πόνον
καὶ ἀπελπισμοῦ, ἔσθ' ἡ δὲ θάλασσα ὡρα,
δταν βαθεῖα τὸ φυλλοκόδιον τρέμῃ
καὶ τὸ κλάμα φουσκῶνι μετ' στὰ μάτια.

Κι' ἐγὼ, τῆς τρικυμίας ἐνάτια, μόνος,
γλῶσσά γλῶσσ' ἀρχαία καὶ τραγουδοῦσα:
Ἐστὶ σκοτεινὰ, ὁ Ζωὴ, ὡς λυγρὸν κηλάρως,
ἔσαν ἀστέρι ποῦ ἀπ' τὰ μεγάλα πῶς
τὰ νύχθ' ἦτομο φῶς ὁδοφῶν, τόσο
μυρὸς στὴν ὁρῆ σου ποῦ ὁσον σκοπὸ θὰ ἴδωσιν.

Θέλω μὴ νύχτα στὸ γλῶσσ φεγγάρι
νὰ γείρω σὲ τριανταφυλλέναν κλινὴν
στὴν ἀρχαία τοῦ ὁ ὄντος νὰ με πᾶν
ἀπαλῶτα: καὶ ἄλγία νὰ μὴ σβῶν
ἀλγία τὸν φροντίζον τὴ λαχτάρα.

Καὶ πλέον, δταν καμμία δὲν ὄλην μείνει
στὸ μετώπῳ μου νὰ βαρύνῃ ἀντάρα,
χλῖον νάθῃ θανάτον ἡ γαλήνη
ἀνάλαφρ' καὶ ὄλο νὰ πλημυρίζῃ
τ' ἀγαθὰ τῆς Χαναάν, ὅπου νὰ ὀρῇ
τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα: ὄλοι οἱ ὄρατοι,
ὄλοι οἱ ἄνοινοι ν' ἀνθίσουν κλώνον
στὰ δρεπία τῆς καρδιάς μου καὶ ἂν ἀῖον
τὴν χαρὰν νάθῃ νὰ με ἐλπιῇ.

Κ. Δ. ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ

Κυριακὴ 6 Φεβρουαρίου 1927

ΔΙΗΓΗΜΑ
ΤΟΥ
ΦΡΑΓΚ. ΠΑΣΤΟΚΗ

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΨΥΧΩΣΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ
Ο ΚΟΣ
ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΛΑΣ

Στὴν ἐποχὴν αὐτὴν, ποῦ τόσοι γίνονται λόγοι καὶ
σ' εἶμας γὰρ τὰ μεταψυχικά, τὰ ὑπνωτικὰ καὶ
τὰ πνευματικὰ ζητήματα, νομίζουμε πῶς ἀξί-
ζει τὸν κόπον νὰ θυμῶμε μίαν ἱστορίαν παρμένην
ἀπὸ τὸ φυσικὸ ποῦ μὲς διηγείται ὁ σοφὸς Γά-
σπαρς Ἰλκότς ἐδῶ καὶ δύο αἰῶνες, καὶ πρωτο-
δημοσιευμένη σὲ μίαν ἐφημερίδα ποῦ ἐβγαζε ὁ
ἴδιος τότες στὴ Βενετία. Ἐμῖς δὲ θὰ κάμουμε
ἄλλο παρὰ νὰ μεταφράσουμε τὸ ἱστορικὸν καὶ νὰ
τὰ γράψουμε τόσο σ' ἐκείνους ποῦ πιστεύουν
σὲ μεταψυχικὰ ζητήματα ὅσο καὶ σ' ἐκείνους
ποῦ δὲν πιστεύουν.

Ὁ ὀρειότερος τρελλὸς ποῦ γνώρισα στὴ ζωὴ
μου, εἶναι ἕνας κάποιος Νάρδος ποῦ πρὶν εἶταν
ταυμάσιος καὶ ἂν ὅταν ἔλασε τὰ μυαλὰ του πα-
ρήκα τὰ δέματα καὶ τὴς σόλες καὶ ἐπιδόθηκε
στὴς σπουδῆς. Δὲ θυμολογῶ ν' ἀκούσω ποτὲ στὴ
ζωὴ μου πῶς σοφιστοῦμαι ἡλιθιότητες ἀπὸ καί-
νη ποῦ λέει αὐτός.

Ὅλες τοὺς οἱ κοῦφιντες δὲν εἶναι παρὰ ἑκατο-
μῖα μεταμορφώσεις τῆς ζωῆς του. Καὶ εἰν' ἔξω
ἐκείνη ἀπόλαυσις νὰ τὸν ἀκούω κανέναν νὰ λέῃ
πῶς αὐτὸς ἦξερε κάποιο μυστικόν, δὲν
ἔχω καὶ ἐγὼ ποιοὺς σίγηους, ποῦ, δταν
τοὺς ἔλεγε, ἡ ψυχὴ τοῦ ἐβγαίνει ἀπὸ τὸ
σῶμα του καὶ ἐπῆγαν ἀδελφὴ ὅπου καὶ
ἂν ἦθελε.

Ἄλλοτε, λέει, εἶταν αὐτοκράτορας
τῶν Μογκόλων, μὰ ἐκοινοῦτο-
ρετο τὸ μυστικόν του σὲ κάποιον
φίλον τοῦ αὐλοῦ, ποῦ τοῦ ἐμ-
πιστευόταν νὰ τοῦ προ-
σέξῃ τ' ἀδελφὸν τοῦ κου-
φου, δταν ἔμενε πνεύμα
καὶ ἔκανε τὴς ἀσώματες
περιηγήσεις του, καὶ ἐκεῖ-
νος τὸν ἐπρόδωσε. Γιατὶ,
μὰ μέσα ποῦ τὸν ἄρρε
νὰ τοῦ προσέξῃ τὸ ἀδελφὸ
τοῦ κουφάρι, ὁ αὐλικὸς
ἀπάγγειλε τοὺς σίγηους
καὶ, γιναιόμενος ἄμεσος
ἀπὸ τὸ κοῦφον τοῦ
αὐτοκράτορος καὶ, τρι-
βύνας μὴ λαχάρια ποῦ
βρισκότανε στὴ ζωνὴν τοῦ
ἐκπαι, τὸ κεφάλι τοῦ
κοῦφου τοῦ δικοῦ του
ποῦ εἶχε ἀφῆσει ἄδειο
σὲ πᾶν.

Ὅταν ἐγώρισε ὁ αὐ-
τοκράτορας, ἐπειδὴ δὲν
ἦξε ποῦ νὰ μῇ-γῇ αὐτό
τοῦτο, ἐκατοῖχε μέσα σ'
ἕνα παταγάλλο μὴς κυ-
ρίας ποῦ εἶχε φορεθῇ
ἐκείνη τὴν ἡμέρα. Μέσα
στὸ σπῆτι τῆς κυρίας,
ὅπου ἔξοισε σὺν παπα-
γάλλῳ, ἔβλεπε ὅρατα πράγματα,
καὶ ἔλεγε καὶ ὁ ἴδιος τέτοια λό-
για ποῦ μοῦ εἶναι τελείως ἀβύ-
στα νὰ τὰ δημοσιεύω. Μὰ ἐπειδὴ, ὅσο
καὶ ἂν εἶταν παταγάλλος, δὲν εἶχε χάσει
τὴν ἀνθρώπιναν τὴν κακία, ἔκανε καὶ μὴ
ποῦ κακὴ δουλειά: ἐσημείωνε τὰς πρά-
ξεις τῆς κυρίας του, καὶ ἀπὸ πείσμα, ἐπειδὴ
τὴν ἔβλεπε ν' ἀπατᾷ ποτὲ τὸν ἕνα καὶ
ποτὲ τὸν ἄλλο τῆς ἐρωμένου, εἰδοποιῶσε
αὐτοὺς τοὺς ἐραστές της γὰρ τὴς βρο-
μοδουλείας της καὶ τοῦ σπῆτι εἶταν
δυσεπὶς ἀνάστατο.

Μὰ μέσα ποῦ ἡ κυρία τοῦ ἀντελήφθηκε τὴν
κακίαν τοῦ γλῶσσα, ἐθώμωσε τόσο, ποῦ ἐχούθηκε
στὸ κλαυθί του γὰρ νὰ τὸν σταγγαλιῇ, καὶ θὰ
τὸν ἐκώτανε, ἂν δὲν εἶχε προφθάσῃ νὰ πῇ γρή-
γορα: ὅτι τοὺς σίγηους τοῦ καὶ φύγη.
Ὅταν ἐβῆκε ἀπὸ τὸν παταγάλλο, ἐπέταξε
τῇ ἑξῆς ἀπὸ ἕνα παραθύρι καὶ, μὴ βρισκόμενος
καλύτερον, ἐμπήκε στὸ σῶμα μὴς γυναικῆς πεθα-
μένης ποῦ εἶχε μορφοποιεῖ τὸν ἄντρα της, καὶ
ποῦ μὴς τὴν εἶδε ν' ἀναστήθῃ, λίγο ἔλειπε νὰ
καμωστῇ ἀπὸ τὸ κακὸ του.

Ἐτοί, ἀπὸ καιροῦ σὲ καιροῦ, ἐξωνάτανε ἕνα
πλήθος κοσμάκια, καὶ τῶρα βεβαίως πῶς, δὲν
ἔχει καὶ αὐτὸς π

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ
ΤΟΥ
CLAUDE FARRÈRE

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΣΕ

Λοιπόν θά φωνάξω! Ένα... δύο... Δεν μπορώ να διακρίνω δυστυχώς την έκφραση της μάστιγος αυτής, γιατί είναι πεσμένη, συντριμμένη, καθισμένη, χάρμω στο πάτωμα... Ο δήμιος όμως στέκεται μια στιγμή, ξανακλείνει την πόρτα, προχωρεί και ακούοντας κοντά της, της προτείνει το χαρτί με τόνια χέρι και την πένα με το άλλο. Είναι τόσο μεγάλη σιωπή γύρω μας, ώστε ακούω τον ήχο της πέννας που γράφει: Τελείωσε...

— Έδω, Στανί... έλατε! υπογράψτε και σεις εδώ ως μάρτυρες...

Υπογράφουν άμεσως και οι δύο τους. — Τελείωσε—ό Κύριος 'Αρχιβαλδός Φάλλκλαντ διπλώνει το χαρτί προσεκτικά και το τοποθετεί καλά στο δερμάτινο μεγάλο πορτοφόλι του.

— Αύριο θά πάω στον Άγιο Στέφανο... στο πρωτοδικείο. Τό τραίνο φεύγει στις τρεις... ώρα! Στανί, ένα ταγέρο παρακαλώ!

Και καπνίζουν και οι δύο τους... σαν δύο καλοί φίλοι...

Έν τώ μεταξύ, μια σκιά, σηκώνεται και προχωρεί άργα προς το παράθυρο.

Στέκεται. Κιτάζει έξω, τη θάλασσα, τη νύχτα... τον ουρανό! Τελείωσαν πιά όλα!...

Τελείωσαν... υπέγραψε! Δεν θάχρη πιά το παιδί της...

Δεν θέλει πιά τίποτε... Δεν ζητεί πιά τίποτε... παρά

λίγη δροσιά της νύχτας και της θάλασσας... Κιτάζει ακόμα—... Σέ λίγο

δύνα τα μάτια της θ' αράχουν να συνεισίσουν στο σκοτάδι... θά ιδεί και το

καίκι μου... Πρέπει να φύγω. Κάνω νεύμα του 'Οσμάν...

Ο οποίος κόντεψε να κοιμηθί με τα κουτιά στο χέρι...

Τη στιγμή αυτή, ένας τελευταίος ψιθύρος φτάνει

σε' αυτά μου... «δυναίς μ' εκείνον, την ημέρα εκείνη, κάτω από τα κυπαρίσσια... Είναι ο ψιθύρος των

λυγμών της... των λυγμών που δεν μπορεί πιά να συ-

κρατήση... Δυστυχισμένη γυναίκα! Καταβεβλημένη,

υκυμένη, άρρωστημένη! χωρίς κανένα φίλο, μόνη,

χωρίς καμιά έλπίδα έκτη- μίσεως... μόνη, κατάνοη!

Δεν έχει πιά δυνάμεις, ή υπερηφάνεια του χαρακτή- ρος της τακιστηκε πιά...

Δεν την ενδιαφέρει πιά, αν ή άλλη, ή αντίληος, ή κλέφτρα, την βλέπει και

χαίρεται γι' αυτά τα πο- τάμια των δακρύων που

χύνει, έκλεινη κλαίει, κλαίει, το ίδιο όπως έκλαιγε την

ημέρα εκείνη, στην άγρια- λιά μου, κάτω από τ' άρω- να και ψηλά κυπαρίσσια.

Δεν την ενδιαφέρει πιά γιά τίποτα, δεν δίδει προσοχή, σε τίποτα. Της πήραν το

παιδί της... Δεν θάχρη πιά το παιδί της...

XXXI

Σήμερα, 29 Νοεμβρίου, έβγινκα πολλώνορίς. Ήθελα

να κάνω ένα μεγάλο μα- κρυνό περίπατο. Το σκέ- φτηκα άπόψε την νύχτα,

την ώρα που έρχομουν με το καίκι μου... άπ' εκεί

κάτω...

Αυτοούσε μεσημέρι, δ- ταν άφρησά την όδο Προύσ- σης. Προγευμάτισα σ' ένα

γαλακτοπωλείο του Κα- ράκευ. Έπειτα έπήρα τον

δρόμο του Κεράτιου κόλ- που, τον πέρασα και νάμαι

στο Σιαμπούλι. Από την άκρη της γέφυρας, έτρά- βησα, όπως άλλοτε—την

ημέρα εκείνη— τον πρώτο δρόμο δεξιά.

Βαδίζω επάνω σ' ένα

πλακόστρωτο δρόμο, που

στολίζεται έδω κ' εκεί από ένα καταπράσινο χορτα- ράκι ανάμεσα από τ' έξι λιλια στίβια, κάτω από ένα

ζεστό ήλιο. Παντού, γύρω άπερίγραπτη σιωπή... Ή

άπέραντη αυτή πόλις έχει σήμερα ύφος ενός νεκρού μι- κρού χωριού...

Κυπαρίσσια, συκίες, άκκίες.—Σπίτια μέγερων και

πασσάδων.—Τάφοι και μνήματα, έδω κ' εκεί... Κάπου

—κάπου συναντώ και κανένα σοβαρό διαβάτη, που περ- νάει δίπλα μου χωρίς να μου ρίξει ούτε ένα βλέμμα...

Δεν πηγαίνω έτσι στην τύχη. Έχω πρόγραμμα—θέ- λω να ξανακάνω από την αρχή, έλο εκείνο τον πρώ- το

περίπατό μου, που έκανα τότε, την ημέρα εκείνη, στη

Σιαμπούλι, και ή ανάμνησις του οποίου διατηρεί- ται

ακόμα ζωντανά στα βήδη της μνήμης μου... Πό- σα πράγματα γεννήθηκαν εξ αιτίας αυτού του περι-

πατού!... πόσα πράγματα!... μα που άλλοι μόνον... πέ- θαναν... πέθαναν τώρα.

Και πρώτα—πρώτα, περνώ από το τζαμί του Σου- λειμάν. Πρώτος σταθμός. Όλίγα λεπτά της ώρας.

Νά ή στοά με τον πέτρινο παλιό της τοίχου... να και

το τζαμί που ύψώνει τους πελώριους θόλους του στον ουρανό...

Νά και οι τέσσερες μιναρέδες του... Ήλιοι και ύπε- ρήφανοι σαν τέσσερες λόγχες νικηφόρου πολέμου. Μια- ζουν και οι τέσσερες με τις τέσσερες εκείνες άρετές του 'Ισλάμ. Την πίστι, το θάρρος, την επίσκεψιν γιά τους

άδυνάτους και το μίσος γιά τους κακούς...

Θέλω να μπώ, θέλω να θαυμάσω τις κολώνες του... το εσωτερικό του!

Μά όχι, όχι! Δεν θά κυττάξω καθόλου το μαυρι- λετό της Ροζελάνης που πούλησε τ'α παιδί της στον

Σουλτάνο Χασεκί...

'Αλήθεια, δεν είναι άκριβως περίπατος αυτός έδώ

που κάνω σήμερα. Είναι ένα άληθινό, ένα καθαρό προ- σκύνημα...

Έχω βλέπετε σχηματίσει την ιδέα, πως

δεν πρόκειται πιά να μείνω πολύν καιρό στην Κωνσταν- ή

ή οποία άρχισε να μου γίνεται πολύ άγαπητή...

Περνάω άπ' όλα τ'α λιβερνιδιώδη σοκάκια που

φέρνουν από το Σουλεϊμάν τζαμί στο Σουλτάν Σελίμ.

Περύργο! Στο ίδιο σταυροδρόμι, ή ίδια εκείνη στω-

χη τουρκάλα, που συναν-

τήσαμε την ημέρα εκείνη, ή ίδια βέρα, με το ίδιο

έκείνο παιδί στα γόνατά

της... Στην άρχη διατάξω

κάπως, έχω όμως τότε

επιθυμία να της δώσω

σήμερα λίγα χρήματα... Μα

τό έξω πως θά μου ε' άρνηση... 'Οχι! πώς

έξω! 'Α ξέρω, θυμάμαι! Πρέπει να τ'α δώσω στα

χέρια του παιδιού της... Έπειτα

τόρα μιλάω και τουρκικά... δεν είμαι

εντελώς άπιστος. Πλησιό- ζω, την άποκαλώ με πολύ

σεβασμό «μητέρα» μου... και

γλήγορα αδειάζω το πορτοφόλι μου στο χέρι

του μικρού της... Ήταν

άρεστά χρήματα μέσα... έπτά

όκτω νομίσματα... ίσως πέντε

Γαλλικά φράν- κα!... Ένα

έκκλητο βλέ- μα βγάνει μεσ' από τα

μάτια, κάτω από τ' α- ρεντζέ της... Το ευχαρι-

στώ της πέρνει ένα τόνο, που

δεν τον περίμενα και ο οποίος

με συγκίνησε πολύ:

«'Ας είσαι καλά έδω και

κείνη που σκέπτεσαι στο

νοού σου.

'Ακόμη δρόμοι, δρόμοι,

δρομάκια, στίβια, τάφοι,

μνήματα. Νά! και ή σνο-

οικία μου. Το Καρά- Γκουμρούκ... το ανεγνό- ρισα

άμέσως. Ή πέλω- ρία αυτή Βυζαντινή στένα

παρ' όληγόν να μου έλκενε

το δρόμο! Νά! βέβαια! αυτό

είναι! το σπίτι μου... το

σπίτάκι μου, στο όποιο

έμεις δεν κοιμήθηκα παρά

μόνο μία βραδυά... Μά δεν

θά μπόυ ακόμα μέσα... όχι...

Όχι... όχι!... ακόμη...

Θέλω πρώτα να ιδώ την

αυλή αυτού του Σελίμ—

Τζαμί... που μου είναι τόσο

άγαπητό... τόσο πολύ άγα- πητό...

τώρα μάλιστα που κάθομαι έδω κοντά. Θέλω

να ιδώ αυτή την αυλή

του, αυτή την όρατα αυλή

του με τ'α γέφυρα μεγάλη

κυπαρίσσια, κάτω από τ'α

σκιά των όποιων, ξεκου- ραστήκαμε την ημέρα

εκείνη... έγω και εκείνη που σκέπτομαι στο νοού μου...

Τά θυμάμαι, τά θυμά- μαι

έδω! 'Οφάγμε και από

εκείνα τ'α γλυκά που είχε

άγοράσει από τον Λατζή

—Βακίρ, τον Καγεροπλα- στη

της μόδας... Πόσο λυ-

πάμαι που δεν έχω με- ρικά

να φάω και σήμερα που

περνάω άπ' έδω...

(Ακολουθεί)

ΠΟΣ ΕΓΓΙΝΑ ΧΑΤΖΗ-ΜΕΜΕΤΗΣ

ΕΙΣ ΤΑ ΑΔΥΤΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΣΜΟΥ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΟΥ ΣΩΚΡ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

Η δυσκολία την όποιαν είχαν άλλοτε να διηγηθώ το εις Μέκκαν ταξίδιόν μου διά τόν φόβον των Τούρκων δεν έφαιταν σήμερα, διότι οι Τούρκοι καταργήσαντες το Χαλφάτον και υποχρεώσαντες και αυτούς τους φανατικούς γοτζίδες και ήμαμδές των να πετάξουν τα σαρίκια και να φορέσουν πλούς, δεν πολυκοιτώνται σήμερα αν εις γυναικούς επά- τηση—με τόν όφειλόμενον άλλως τε σεβασμόν—τά χωμάτα των Μέκκας, ή όποια μάλιστα κατά τόν μέ- γαν πόλεμον έστράφη εναντίον των εν συμμαχία με τούς Άγγλους. Έπί τέλους δεν είμαι και ο μόνος εις τόν κόσμο χριστιανός (νομίζω όμως ότι είμαι ο μό- νος Έλληνας) που διεπάρει αυτήν την τρέλλαν, ή όποια, έφαιτο να το όμολογήσω σήμερα, ότι αν δεν είχε την ήβη της μοναδικότητος, την ποιήσιν της μη «πα- παμένης», δεν θά ήξεζε τώρον τόν κόπον της επί τετραήμερον πορείας επί καμήλου, ούτε τας ώρας της άγωνίας κατά την διαμονήν εντός τούτων επικυ- νδυνών.

Δεν πρέπει όμως να παραγνωρισθί το σπουδαίον πλουσίωμα εκ της περιπέτειας αυτής, ότι αν ο α- στήρ κλειούσχος της πόλης του Χριστιανικού Παρά- δεισου μού άρνηθή την είσοδον, υπάρχει μεγάλη πι-

εις τ'α άγρια μουσουλμανικά χρώματα και μάλιστα κατά την έποχην του μεγάλου προσκυνηματός. Δεν παρήλθον όμως πολλά ώραι και οι ειρηνικοί κελεμισφόροι εφέντηδες έγιναν φίλοι μου, βεβαίως θέντες δι' έγγραφων ότι το τα- ξίδιόν μου εις την Δζέδδαν ήτο άπλως έμπορικόν φύ- σεως και μόνον δι' άλλας ημέρας. Είς εκ των όλι- γώτερον φανατικών, έξ 'Ασσουάν της 'Ανω Αιγύπτου, με ένα βαρελιούδι σβέρκον και ένδεδυμένος άμπά, ζι- πούνι και ζωνάρι μεταξωτό, μοι έδειξεν ιδιαιτέραν συμπάθειαν και άνησυχών μήπως κακοποιηθώ από κα- νένα φανατικόν άραβι μοι συνέστησε να φορέσω φρέ- σιον, όπερ τότε ήτο το κάλυμμα των Τούρκων και εις άκόμη των Αιγυπτίων. Έπροθυμοποιήθη μάλι- στα να μου προσφέρη έν πανύψηλον ιδιόν του τ'α όποτον άσμένως επύργωσα επί της κεφαλής μου. 'Ως εκ των ύστερων διεπίστωση ή πρόνοια του έξ 'Ασσουάν συμπλωτήρος μου ήτο εδερρετική, διότι κατά την εν Δζέδδα διαμονήν μου δοκιμάσας να περιέλθω μίαν μα- κρυνήν συνοικίαν με άγγλικήν κάσκαν, χάριν προ- φυλάξεώς μου από τας θερμάς άκτίνας του ήλιου, έγινα ο στόχος της έπιθέσεως μουσουλμανοπαίδων, από τούς λίθους των όποιων με έωσαν ή έπέρβασος του συνοδευόντός με 'Αραβος 'Αμίν—Κάμπλι, όστις όμως

δεν ήδυνθη να τ'α έμποδίσω να πύσουν και να φω- νάζουν ύβριστικά... νουοράν! νουοράν! Χριστιανός, Χριστιανός! (κυρίως: Ναζιράος, Ναζιράος).

Παρήλθον αι πρώται 24 ώραι ενός θαυμασίου πλού εις την ήρεμον Έρυθράν θάλασσαν, χωρίς να ση- μειωθί τίποτε τ'α έκτακτον. Το μεσονύκτιον μόνον της δευτέρας νυκτός με έξέφηνσε κοιμώμενον ή τραγου- διστή φωνή ενός μουεζίνη, ή όποια με έκαμε να φαντασθώ ότι εύρίσκομαι εις την ξηράν και όχι εντός πλέοντος σκάφους. Γλυκύτατος χότζας μη έννοων να παραλείψω έντός του πλοίου τα καθήκοντα του ζων- τανού... κώδωνος, που έξετέλει εις το χωρίον του, άνήλθεν επί της γεφύρας και ως από μινάρε έκάλει τούς κοιμώμενους συνταξιδιώτας του εις την μεσονύ- κτιον προσεγγίν προς τόν 'Αλλάχ. Μού συνέβη και άλλοτε να ξαφνισθώ όμοιος με τας φωνάς ενός πε- τεινού άνήκοντος εις τόν όρνιθώνα του άτμοπλοίου που έταξίδευα, και ο όποιος με έκαμε κάποιαν νύκτα να νομίσω ότι έφθάσαμεν εις λιμένα, ενώ εύρίσκο- μεθα πάντοτε εις άνοικτόν πέλαγος...

Την πρώταν της επομένης (24 Νοεμβρίου) θά διηρ- χόμεθα πλησίον του Γιάμπο, έπεινους της ιερής πό- λεως Μεδίνας, εις την όποιαν αναπαύεται τόν αιώνιον

έντός πλουσιωτάτου Μαυ- σωλείου ο προφήτης Μωά- μεθ. Τό Γιάμπο, ή άρ- χλα 'Ιάμβεια, είναι βρω- μέρον χωριόν, με άθλίους οικίσκους και κατοίκους φανατικώτατους, με βλοο- συρά βλέμματα και ύπερ- σμένους μέχρις όδόντων. Είς τόν λιμένα αυτόν δεν άγκυροβολούν, ει μη κα- ράβια ίδιαιγενών προσ- χόμενα ή ταξιδεύοντα εις τας άραβικάς και άφρικα- νικάς άκτάς και μόνον κατά την έποχην του προσκυνηματός προσεγγί- ζουν και άτμόπλοια Αιγυ- πτιακά, 'Ινδικά και Εύρω- παϊκά, φέροντα τούς προ- σκυνητάς εκείνους, οι ό- ποιοι μετά την έποικήσιν της Μέκκας, άποτελούσαν την μόνην ύποχρέωσιν των πιστών, επιστρέφοντας εις την Δζέδδαν, έρχον- ται άτμοπλοικώς εις Γιάμ- πο και έντεύθεν πορεύον- ται εις Μεδίαν (ή μετά- βασις αυτή δεν είναι ύπο- χρεωτική), δια να μη άκο- λουθήσουν την κατ' ευ- θύναν εκ Μέκκας επικιν- δυνον και πολυήμερον κα- μηλοβατικήν όδον.

Με ίστοφόρα, ως αυτά που βλέπει τις σήμερα, απέπλευσαν από τόν ίδιον αυτόν λιμενίσκον οι άρα- βες άπεσταλμένοι του προ- φητού Μωάμεθ, δια να κοιμούνται τας αυτογράφως έπιστολάς του πρὸς τούς αυτοκράτορας του κόσμου (της 'Αρμενίας, του Βυ- ζαντίου, της Περσίας, της Κίνας) καλομένους από τόν άγνωστον άκόρη ντε- βετζή προφήτην να πι- στεύσουν μετ' ένα και μό- νον Θεόν του όποιου προ- φήτης είναι ο Μωάμεθ. Από τόν λιμενίσκον του Γιάμπο, κεί, τούς έλλους λιμενάς της Λεβάντης, της καϊτίας των Σαρακηνών, έξέρμουν αι όρσες των πειρατών, αι όσες διέ- τρεχον τας χώρας της Με- σογείας και επέλεγον τόν όλεθρον και τας κατα- στροφάς που μνημονεύει με φρίκην ή ιστορία.

Η πλησιάζας του πλοίου μας εις τας όντας της ιερής αυτής μουσουλμανι- κής χώρας ήτο φυσικόν να διεγείρη θεοκρατικήν συγκινήσιν—βαθύν με- ταξύ των συνεξιδιωτών μου.

(Ακολουθεί)

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΥΣΕΝ. 'Αρκάδες ποιμένες (Τμήμα)

(Μουσείον του Λούβρου)

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΥΣΕΝ.—Βάκχεια. (Τμήμα).

(Μουσείον του Λούβρου)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΟΥΣΕΝ, Ο ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΥ

Γάλλος ή Ιταλός πρέπει να χαρακτηριστεί ο μέγας αυτός έρμηνευτής της κλασικής αρχαιότητας; Γάλλος δια την καταγωγήν και την γέννησίν του, ως γεννηθείς (1594) εις τας Άνδελός, πλησίον της Ρουάν, Ιταλός όμως δια την έμπνευσίν του, την μελέτην του και την ζωήν του. Διότι όλη ή ζωή του διέτρευσεν εις την Ιταλίαν. Έκει ειργάσθη, εκεί άνεγνωρίσθη και έθανυμάσθη, ένφ εις την πατρίδα του έδοκίμασε πικρίας και άπογοητεύσεις. Η έκουσία του έξορία ώφειλετο εις την άδιαφορίαν των συμπατριωτών του και την προτίμησιν εις τεχνίτας πολύ κατωτέρους του.

Τό πνεύμα του ήτο κάτι πολύ νέον άκόμη δια την καλλιτεχνικήν Γαλλιάν του δεκάτου έβδόμου αιώνος. Μία έλευθερία εις την εκτέλεσιν, κάποια ευρύτης εις την σύλληψιν, ήτο άκρως αντίθετος με ό,τι έτρέφετο τότε καλλιτεχνικώς ή Γαλλική τέχνη. Καί ο σύγχρονός του Σιμών Βουέ και ο νεώτερός του άκόμη Λε Συέρ ήσαν πολύ όπισω. Έχρειάσθη ή μεσολάβησις του Λουδοβίκου ΙΓ', δια να μεταβή ο Πουσέν επ' όλίγον εις την Γαλλιάν. Ο έπιμελητής των άνακτόρων του Βασιλέως μετέβη έπίτηδες εις την Ρώμην δια να πείσση τον νοσταλγόν εκούσιον έξόριστον, να επιστρέψη εις την Γαλλιάν. Του προσέφερεν άρκετά πλούσιον μισθόν, κατοικίαν εις τα ανάκτορα και μίαν μεγάλην έκτασιν τοίχων των δωματίων της ύποδοχής του Λούβρου δια να την διακοσμήσθ. Ο Πουσέν ήρchiσε τό έργον του, αλλά γρήγορα άπεγοητεύθη. Ο φθόνος και ή καταδίωξις και αύτου του Βουέ άκόμη, τον έκαμαν να φύγη δια την Ρώμην. Ίσως να ήθελε να επιστρέψη πάλιν. Αυτό τουλάχιστον δεικνύει ή έργασία των προσχεδίων του δια την διακόσμησιν του Λούβρου, ή οποία όμως δεν έγινε ποτέ. Η Ρώμη τον έκρατήσεν όριστικώς.

Κάποιος Γάλλος, φιλότεχνος, κατοικών εις την Ρώμην, τον περιέβαλεν ασθενούντα και μετά την ίασίν του τον ένυμφευσε με την θυγατέρα του, τον έπροίκισε, και έκτισε τό εις τό Πίνσιο εργαστήριόν του, όπου παρήγαγε τόσα άριστουργήματα.

Εις τό εργαστήριον εκείνο είχε καθημερινήν συναναστροφήν με δύο γλύπτας. Ένα Ιταλόν, τον Αλγκάρντι και ένα Φλαμανδόν, τον Γκεσνοά. Ίσως συνειργάζετο με αύτούς. Όπως δή ποτε, όπως φαίνεται από έπιστολάς του σωζομένας σήμερα, έμελετούσε την γλυπτικήν περισσότερο της ζωγραφικής. Καί εις τα έργα του εινε πάντοτε καταφανείς αι γραμμαί, οι όγκοι, αι διαστάσεις της Έλληνικής πλαστικής.

Κατ' αρχάς τό χρώμα, δεν τον άφήκεν αδιάφορον, ούτε ο ρεαλισμός της Σχολής του Καραβάτσιο τον άφήκεν ασυγκίνητον. Ησθάνθη παραφοράς προ της φύσεως, αλλά όταν έδημιούργει τον κλασικόν κόσμον εις τον όποιον έζωογονούσε τα πλάσματα της φαντασίας του, με μεγάλην προσπάθειαν έχалиναγώγει τας παρορμήσεις της ψυχής του, και τας έμετρίαζε με την λογικήν και την σαφήνειαν. Ητο εις την διάθεσίν του ή εύκολος έπιτυχία. Τό τάλαντόν του ήτο άρκετά πλούσιον, και ειχεν εις την διάθεσίν του μίαν μεγάλην μουσικήν κλίμακα, αλλά έδειξε πάντοτε μεγίστην περιφρόνησιν εις

την εύκολον εκτέλεσιν και ώθει πάντοτε την χειρά του τό τριπλούν ιδεώδες, της πλαστικής, ήθικής και διανοητικής ωραιότητας. Τό θέμα του ώδήγει την έμπνευσίν του και τό χρώμα του ήτο ύποχείριον του σχεδίου. Άναλόγως έχρωμάτιζε μαλακά, όπως εις τό ειδύλλιον των Άρκάδων ποιμένων, ή έμίμνευε χαλυβδίνους μυών με σκληράς σκιάς, όπως εις την Άρπαγήν των Σαβίνων. Χρωματιστής άβρός, όπως εις τον Θρίαμβον της Χλω ίδος, εινε δυσκολογνώριστος εις τον τραγικόν Κατακλυσμόν του.

Υπήρξεν ο δημιουργός του ιστορικού τοπίου, άρμονικόν πλαίσιον εις τους θεούς και τους ήρωας της αρχαιότητας, των συνθέσεων του. Ο Άπόλλων και ή Δάφνη, ο Όρφεύς και Ευριδίκη, ο Διογένης άπορρίπτων τό κύπελλον, εινε σκηναί ζωγραφισμένα με βαθύ αίσθημα προς την φύσιν, την δροσερότητα των δασών και προς τό φώς. Με πόσην τέχνην ζωογονεί τα δένδρα και την χλόην. Τα πρόσωπά του κινούνται εις τό γραφικόν και αναπαυτικόν αυτό περιβάλλον. Η έπιθυμία του να εινε ειλικρινής, τον ώθει εις τό ύπαιθρον και έσχεδιάσε πλήθος τοπίων εκ του φυσικού, παρά την συνήθειαν της εποχής του να γίνονται τα πάντα εις τό έργαστήριον.

Αί κινήσεις και τα σχήματα απέδιδοντο με άκραν έπιμέλειαν, χωρίς αύτή ή προσπάθεια και ή μελέτη να βαρύνη την σύνθεσιν του. Τό φώς,

δεν ήτο μικροτέρα φροντίς του και εινε άξιοθαύμαστος εις τους πίνακάς του μία ισοζυγία των όγκων του έδάφους προς τα νέφη του ουρανού του.

Εινε τόση ή λογική και μελετημένη τοποθέτησις της συνθέσεως του, τόσον σοφή ή ισοζυγισις του φωτός, της σκιάς και των μαζών, ώστε πολλάκις ύποχωρεί ο δημιουργός προ του σοφού εκτελεστού. Εινε τόσον ώραία τα σχήματα των μορφών του, ώστε τό χρώμα του όλίγον προσθέτει. Καί ή φύσις άκόμη λαμβάνει κάτι τι μυθολογικόν από την άγάπην του προς την αρχαιότητα και την ιστορίαν.

Όρισμένως ο Πουσέν ήτο ο μεγαλύτερος έμψυχωτής των μύθων και των γεγονότων της αρχαιότητας.

Περί τό τέλος της ζωής του ή εκτίμησις των έργων του εις την Γαλλιάν υπήρξε μεγάλη. Αλλά ο καλλιτέχνης ήτο ήδη άσθενής. Μία παραλυσία προχωρούσα όλίγον κατ' όλίγον του έτραβούσε σιγά-σιγά, ύπούλως τον χρωστήρα από τό χέρι του.

Γεμάτος πικρίαν και θλίψιν, μετά την έντελή παραλυσίαν του απέθανεν εις τό αγαπητόν του Πίνσιον, άτενίζων την αιωνίαν πόλιν, την Ρώμην, την στολισμένην με τα αρχαία μνημεία της, πηγήν καθαρών και διανυγής της έμπνεύσεως του, έρωτα της ψυχής του και της τέχνης του.

Ο θάνατός του επήλθε τό 1665 εις ηλικίαν έβδομήκοντα ένδς έτών και έτάφη εις την Λεοσίνα.

Τα έργα του μετά τον θάνατόν του ανέβησαν πάλιν και έδημιούργησαν δια την Γαλλιάν μίαν αναγέννησιν. Ο κλασικισμός του δεκάτου όγδόου αιώνος και ο νεοκλασικισμός του δεκάτου έννάτου δεν ήσαν τίποτε άλλο παρά εύχρημοι βλαστοί άναπηδήσαντες από την ρίζαν της τέχνης του Πουσέν.

Εινε κλασικιστής ο Πουσέν και όμως αν έξετάσωμεν τα σχέδιά του εκ του φυσικού, θα εκπλαγώμεν από την ισχυράν πνοήν, τον ρεαλισμόν του ιδεολόγου του. Η ειλικρινεία του άπέναντι της φύσεως οδηγεί σταθεράν χειρά. Αύτόν όμως τον ρεαλισμόν τον υπέταξεν εις την αισθητικήν ιδέαν, ότι κάθε έργον τέχνης αναλόγως με τό θέμα του πρέπει να εκτελήται με κάποιαν τροποποιημένην τεχνοτροπίαν. Καί ότι ο καλλιτέχνης δεν πρέπει να γίνεται δοϋλος μιάς τεχνοτροπίας ή σχολής, αλλά να αφίνεταί έλεύθερος εις την έμπνευσίν του και την έξωτερεύεισιν της ψυχής του και των συναισθημάτων του.

Η άντίληψις αύτη του μεγάλου Πουσέν του έδωκε θέσιν ιδιαίτεράν εις την καθόλου τέχνην. Η Γαλλική τέχνη τον θεωρεί ως ένα των κυριωτέρων εκπροσώπων της Γαλλικής τέχνης και ιδιαίτερος του Γαλλικού κλασικισμού. Ο Πουσέν όμως άνοίξε τας πτέρυγας του προς την μίαν και μόνην τέχνην ή οποία δεν άναγνωρίζει ούτε χρόνον ούτε πατρίδα.

Ο Σατωμπριάν, ο ρομαντικός αυτός λάτρεις των μνημείων και των τάφων, ήγειρε λευκομάζμαρον μνημείον εις τό κοιμητήριον της Λεοσίνας, όπου κοιμάται μακράν του πατρίου έδάφους έκπαιστος έξόριστος και μετά θάνατον ο μέγας Γάλλος καλλιτέχνης.

Η έμπνευσις του ποιητού (Τμήμα)

(Μουσείον του Λούβρου)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ